

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Т.в.о декана юридичного факультету

Валентина СЛОМА

“ 22 ” 08 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

“ 22 ” 08 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ННІНОТ

Святослав ПИТЕЛЬ

“ 22 ” 08 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни **“Оперативне країнознавство країн-агресорів”**

Ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський)

Галузь знань – 25 Воєнні науки, національна безпека, безпека національного кордону

Спеціальність – 256 Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)

Освітньо-професійна програма – Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)

кафедра безпеки та правоохоронної діяльності

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год)	Практ. (год)	ІРС (год)	Тренінг, (год)	СРС (год)	Разом (год)	Екзамен (сем)
Денна	2	3	32	14	3	6	65	120	2
Заочна	2	3	8	4	-	-	108	120	2

Тернопіль – ЗУНУ, 2025

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми « Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 256 «Національна безпека(за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)» галузі знань 25 «Воєнні науки», національна безпека, безпека державного кордону» затвердженої Вченою радою ЗУНУ, протокол № 11 від 26.06.2025 р.

Робочу програму склала доцент кафедри безпеки та правоохоронної діяльності, к.е.н., доцент Антоніна Фаріон-Мельник.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри безпеки та правоохоронної діяльності, протокол № 1 від 26.08.2025 р.

В.о. завідувача кафедри

Юлія МУРАВСЬКА

Гарант ОП

Василь ОМЕЛЬЧУК

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“Оперативне країнознавство країн-агресорів”

1. Опис дисципліни

“Оперативне країнознавство країн-агресорів”

Дисципліна “Оперативне країнознавство країн-агресорів”	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4	Галузь знань: К Безпека та оборона	Нормативна дисципліна циклу професійної підготовки, мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 5	Спеціальність: КЗ Національна безпека	Рік підготовки: денна – 2 заочна – 2 Семестр: денна – 3 заочна – 3
Кількість змістовних модулів – 2	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Лекції: денна – 32 год. заочна – 8 год. Практичні заняття: денна – 14 год. заочна – 4 год.
Загальна кількість годин – 120		Самостійна робота денна – 65 год. заочна – 108 год. Тренінг денна – 6 год. Індивідуальна робота : денна – 3 год.
Тижневих годин: 8 год.з них аудиторних – 3 год.		Вид підсумкового контролю – <i>екзамен</i>

2. Мета й завдання дисципліни

“Оперативне країнознавство країн-агресорів”

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни "Оперативне країнознавство країн-агресорів" є формування у студентів комплексних знань про країну-агресора через системний аналіз її політичної структури, суспільних процесів, економічних можливостей та воєнно-стратегічного потенціалу. Дисципліна спрямована на розвиток аналітичних компетентностей для професійної оцінки геополітичного середовища, своєчасного виявлення загроз та прогнозування дій супротивника з урахуванням специфіки його системи управління, стратегічної культури та методів ведення сучасної війни.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основним завданням курсу є формування у студентів спеціальності "Національна безпека" комплексних аналітичних компетентностей для професійної оцінки загроз з боку країн-агресорів та розробки ефективних заходів протидії.

Теоретична та практична підготовка фахівців здійснюється згідно наступних завдань:

- географічні та геополітичні чинники формування агресивної політики країн-агресорів;
- демографічні процеси та етнорелігійна структура як джерела внутрішньої нестабільності та зовнішньої експансії;
- особливості конституційного устрою та реальної системи влади у формуванні стратегічних рішень;
- територіально-адміністративний устрій та потенційні сепаратистські тенденції як вразливості держави-агресора;
- політична система та механізми внутрішньої політики у контексті підтримки агресивного курсу;
- історико-культурні основи менталітету та суспільної психології, що сприяють агресивній поведінці;
- структура інформаційного простору та функціонування пропагандистської системи;
- концептуальні засади зовнішньополітичної стратегії та практика міжнародних відносин;
- економічна структура та фінансова система як основа воєнного потенціалу та інструмент зовнішнього впливу;
- військово-промисловий комплекс та оборонна промисловість як основа військової могутності;
- організація збройних сил та особливості військової доктрини країн-агресорів;
- система спецслужб та силових структур, їх методи роботи та сфери діяльності;
- сучасні гібридні загрози та нетрадиційні методи ведення війни як основні інструменти агресії.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни

ЗК15. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

СК6. Здатність визначати необхідні технології врегулювання конфліктів і підтримання миру; використовувати сучасні стратегії ведення переговорів та врегулювання конфліктів, як на індивідуальному, так і на груповому рівнях; розробляти соціальні та професійні програми, що знижують рівень конфліктогенності в соціальних спільнотах та посилюють систему безпеки держави.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни

Постреквізитами вивчення дисципліни є: Основи діяльності спецслужб.

2.5. Результати навчання

РН2. Знати процеси ухвалення тактичних і стратегічних рішень у межах своєї компетенції.

РН6. Вміти орієнтуватися в джерелах інформації з сучасних проблем національної безпеки України та зарубіжних країн й орієнтуватися у військовій тематиці.

РН8. Здатність визначати необхідні технології врегулювання конфліктів і підтримання миру, розробляти соціальні та професійні програми, що знижують рівень конфліктогенності в соціальних спільнотах та посилюють систему безпеки держави.

РН15. Здатність реагувати на загрози національній безпеці в контексті військово-політичних стратегій держав, здійснювати оцінювання наслідків військово-політичних стратегій держав.

РН17. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми безпеки комунікацій.

РН20. Вміти застосовувати сучасні стандарти та підходи з досвіду організації спецслужб іноземних держав як складових систем управління національною безпекою держави.

2. Програма навчальної дисципліни “Оперативне країнознавство країн-агресорів”

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТА ВНУТРІШНЯ СТРУКТУРА КРАЇН-АГРЕСОРІВ

ТЕМА 1. СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «ДЕРЖАВА-АГРЕСОР» І «СТОРОНА МІЖНАРОДНОГО ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ»

Поняття світової безпеки. Термін «війна» у міжнародному праві. Сутність поняття «агресія». Визначення «міжнародного збройного конфлікту».

ТЕМА 2. ГЕОГРАФІЧНІ ТА ГЕОПОЛІТИЧНІ ОСНОВИ КРАЇН- АГРЕСОРІВ, ДЕМОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ ТА ЕТНОРЕЛІГІЙНА СТРУКТУРА

Демографічна ситуація та тенденції народжуваності. Етнічний склад населення та міжетнічні відносини. Релігійні конфесії та їх політична роль. Міграційні процеси та їх безпекові наслідки. Регіональні демографічні диспропорції. Географічне положення та його стратегічне значення. Природно-ресурсний потенціал та його вплив на геополітичні амбіції. Кліматичні умови та їх роль у формуванні ментальності. Транспортні коридори та логістичні можливості. Геостратегічні переваги та вразливості.

ТЕМА 3. КОНСТИТУЦІЙНИЙ УСТРІЙ ТА СИСТЕМА ВЛАДИ

Формальна конституційна структура та реальні механізми влади. Президентська вертикаль та система прийняття рішень. Парламент та його функціональна роль. Судова система та правоохоронні органи. Місцеве самоврядування та регіональне управління.

ТЕМА 4. ТЕРИТОРІАЛЬНО-АДМІНІСТРАТИВНИЙ УСТРІЙ ТА СЕПАРАТИСТСЬКІ ТЕНДЕНЦІЇ

Федеративна структура та принципи територіального устрою. Статус суб'єктів федерації та їх автономія. Потенційні центри сепаратизму та регіональні конфлікти. Етнотериторіальні утворення та їх особливості. Адміністративні реформи та централізація влади.

ТЕМА 5. ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА ТА ВНУТРІШНЯ ПОЛІТИКА

Партійна система та механізми політичної конкуренції. Громадянське суспільство та опозиційні рухи. Система виборів та електоральні технології. Політичні еліти та центри впливу. Репресивний апарат та контроль над суспільством.

ТЕМА 6. ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ ОСНОВИ МЕНТАЛІТЕТУ ТА СУСПІЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Історичні традиції державності та їх сучасна інтерпретація. Культурні архетипи та колективна пам'ять. Ставлення до влади та державних інститутів. Імперський комплекс та месіанські уявлення. Соціальні цінності та поведінкові моделі.

ТЕМА 7. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР ТА ПРОПАГАНДИСТСЬКА СИСТЕМА

Структура медіаландшафту та контроль над інформацією. Державна пропаганда та її методи. Цифрові платформи та соціальні мережі. Інформаційні операції та зовнішній вплив. Внутрішня цензура та обмеження свободи слова.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИЙ ТА ВОЄННО-ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КРАЇН-АГРЕСОРІВ

ТЕМА 8. ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНА СТРАТЕГІЯ ТА МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

Концептуальні основи зовнішньої політики та національні інтереси. Відносини з великими державами та регіональними союзниками. Багатосторонні організації та міжнародні договори. Дипломатичний інструментарій та його використання. Конфліктні зони та проксі-війни.

ТЕМА 9. ЕКОНОМІЧНА СТРУКТУРА ТА ФІНАНСОВА СИСТЕМА

Галузева структура економіки та ключові сектори. Енергетичний комплекс як інструмент зовнішньої політики. Фінансова система та її міжнародні зв'язки. Санкційний тиск та адаптаційні механізми. Тіньова економіка та корупційні схеми.

ТЕМА 10. ВІЙСЬКОВО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМПЛЕКС ТА ОБОРОННА ПРОМИСЛОВІСТЬ

Структура воєнно-промислового комплексу та провідні підприємства. Науково-технічний потенціал у сфері озброєнь. Експорт зброї та військово-технічне співробітництво. Інновації у військовій сфері та перспективні технології. Вразливості оборонної промисловості.

ТЕМА 11. ЗБРОЙНІ СИЛИ ТА ВІЙСЬКОВА ДОКТРИНА

Структура та організація збройних сил. Військова доктрина та стратегія застосування сили. Ядерний потенціал та стратегічні сили стримування. Звичайні збройні сили та їх можливості. Військові навчання та бойова готовність.

ТЕМА 12. СПЕЦСЛУЖБИ ТА СИЛОВІ СТРУКТУРИ

Система спецслужб та їх функціональний розподіл. Зовнішня розвідка та контррозвідувальна діяльність. Внутрішні силові структури та їх повноваження. Кібервійська та інформаційні операції. Методи роботи з агентурою та вербування.

ТЕМА 13. ГІБРИДНІ ЗАГРОЗИ ТА НЕТРАДИЦІЙНІ МЕТОДИ ВЕДЕННЯ ВІЙНИ

Концепція гібридної війни та її практичне застосування. Інформаційно-психологічні операції та дезінформація. Кібератаки та цифрові загрози. Економічний тиск та енергетичне шантажування. Використання проксі-сил та найманців. Підривна діяльність на території інших держав.

3. Структура залікового кредиту дисципліни “Оперативне країнознавство країн-агресорів”

денна форма навчання

	Кількість годин					
	Лекції	Прак-тичні заняття	Само-стійна робота	Тренінг	Індиві-дуальн а робота	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Фундаментальні характеристики та внутрішня структура країн-агресорів						
Тема 1. Співвідношення понять «держава-агресор» і «сторона міжнародного збройного конфлікту»	2	2	5	3	1	Опитування Тести 15 хв
Тема 2. Географічні та геополітичні основи країн-агресорів, демографічні процеси та етнорелігійна структура	2		5			Опитування Тести 15 хв
Тема 3. Конституційний устрій та система влади	2	2	5			Опитування Тести 15 хв
Тема 4. Територіально-адміністративний устрій та сепаратистські тенденції	2		5			Опитування Тести 15 хв
Тема 5. Політична система та внутрішня політика	2	2	5			Опитування Тести 15 хв
Тема 6. Історико-культурні основи менталітету та суспільної психології	2		5			Опитування Тести 15 хв

Тема 7. Інформаційний простір та пропагандистська система	2		5			Опитування Тести 15 хв
Змістовий модуль 2. Зовнішньополітичний та воєнно-економічний потенціал країн-агресорів						
Тема 8. Зовнішньополітична стратегія та міжнародні відносини	4	2	5	3	2	Опитування Тести 15 хв
Тема 9. Економічна структура та фінансова система	2	2	5			Опитування Тести 15 хв
Тема 10. Військово-промисловий комплекс та оборонна промисловість	2		5			Опитування Тести 15 хв
Тема 11. Збройні сили та військова доктрина	4	2	5			Опитування Тести 15 хв
Тема 12. Спецслужби та силові структури	2	2	5			Опитування Тести 15 хв
Тема 13. Гібридні загрози та нетрадиційні методи ведення війни	4		5			Опитування Тести 15 хв
Разом	32	14	65	6	3	

заочна форма навчання

	Лекції	Прак-тичні заняття	Само-стійна робота
Тема 1. Співвідношення понять «держава-агресор» і «сторона міжнародного збройного конфлікту»	2	2	8
Тема 2. Географічні та геополітичні основи країн-агресорів, демографічні процеси та етнорелігійна структура			8
Тема 3. Конституційний устрій та система влади			8
Тема 4. Територіально-адміністративний устрій та сепаратистські тенденції	2		8
Тема 5. Політична система та внутрішня політика			9
Тема 6. Історико-культурні основи менталітету та суспільної психології			9
Тема 7. Інформаційний простір та пропагандистська система	2		9
Тема 8. Зовнішньополітична стратегія та міжнародні відносини			9
Тема 9. Економічна структура та фінансова система			8
Тема 10. Військово-промисловий комплекс та оборонна промисловість	2	2	8
Тема 11. Збройні сили та військова доктрина			8
Тема 12. Спецслужби та силові структури			8
Тема 13. Гібридні загрози та нетрадиційні методи ведення війни			8
Разом	8	4	108

4. Тематика практичних занять “Оперативне країнознавство країн-агресорів”

Змістовний модуль 1. Фундаментальні характеристики та внутрішня структура країн-агресорів

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1. СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «ДЕРЖАВА-АГРЕСОР» І «СТОРОНА МІЖНАРОДНОГО ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ»

Мета: набути теоретичних знань щодо розуміння понять світової безпеки, «війна» у міжнародному праві, сутності поняття «агресія», визначення «міжнародного збройного конфлікту».

1. Поняття світової безпеки.
2. Термін «війна» у міжнародному праві.
3. Сутність поняття «агресія».
4. Визначення «міжнародного збройного конфлікту».

ГЕОГРАФІЧНІ ТА ГЕОПОЛІТИЧНІ ОСНОВИ КРАЇН-АГРЕСОРІВ, ДЕМОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ ТА ЕТНОРЕЛІГІЙНА СТРУКТУРА

Мета: набути практичних навичок аналізу географічних факторів у формуванні геополітичної стратегії країн-агресорів та оцінки їх впливу на безпекове середовище, опанувати методи аналізу демографічних та

етнорелігійних факторів як потенційних джерел внутрішньої нестабільності та зовнішньої політики.

1. Аналіз географічного положення з точки зору стратегічних переваг та вразливостей
2. Оцінка природно-ресурсного потенціалу як основи економічної та військової могутності
3. Дослідження транспортних коридорів та логістичних можливостей
4. Визначення геостратегічних пріоритетів та сфер впливу
5. Аналіз демографічних тенденцій та їх впливу на економічний і військовий потенціал
6. Дослідження етнічної структури населення та міжетнічних протиріч
7. Оцінка ролі релігійних конфесій у внутрішній та зовнішній політиці
8. Вивчення міграційних процесів та їх безпекових наслідків

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2. КОНСТИТУЦІЙНИЙ УСТРІЙ ТА СИСТЕМА ВЛАДИ

Мета: сформувати навички аналізу політичної системи та механізмів прийняття рішень у сфері національної безпеки.

1. Порівняльний аналіз формальних та реальних механізмів влади
2. Дослідження системи прийняття стратегічних рішень
3. Оцінка ролі силових структур у політичній системі
4. Аналіз взаємодії центральної та регіональної влади

ТЕРИТОРІАЛЬНО-АДМІНІСТРАТИВНИЙ УСТРІЙ ТА СЕПАРАТИСТСЬКІ ТЕНДЕНЦІЇ

Мета: розвинути компетентності з оцінки територіальної цілісності та потенційних сепаратистських загроз.

1. Аналіз федеративної структури та ступеня централізації влади
2. Виявлення потенційних центрів сепаратизму та регіональних конфліктів
3. Оцінка етнотериторіальних утворень та їх автономістських тенденцій
4. Дослідження адміністративних реформ та їх політичних наслідків

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3. ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА ТА ВНУТРІШНЯ ПОЛІТИКА

Мета: набути навичок аналізу політичних процесів та їх впливу на формування агресивної зовнішньої політики.

1. Дослідження партійної системи та механізмів політичної конкуренції
2. Аналіз громадянського суспільства та опозиційних рухів
3. Оцінка системи виборів та електоральних технологій
4. Вивчення політичних еліт та центрів впливу на прийняття рішень

ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ ОСНОВИ МЕНТАЛІТЕТУ ТА СУСПІЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Мета: сформувати розуміння культурно-психологічних факторів, що впливають на агресивну поведінку країн-агресорів.

1. Аналіз історичних традицій та їх сучасної інтерпретації
2. Дослідження культурних архетипів та колективної пам'яті
3. Оцінка імперського комплексу та месіанських уявлень
4. Вивчення соціальних цінностей та поведінкових моделей

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР ТА ПРОПАГАНДИСТСЬКА СИСТЕМА

Мета: опанувати методи аналізу інформаційного простору та пропагандистських технологій країн-агресорів.

1. Дослідження структури медіаландшафту та контролю над інформацією
2. Аналіз державної пропаганди та її методів впливу
3. Оцінка використання цифрових платформ та соціальних мереж
4. Вивчення інформаційних операцій та зовнішнього впливу

Змістовний модуль 2. Зовнішньополітичний та воєнно-економічний потенціал країн-агресорів

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4. ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНА СТРАТЕГІЯ ТА МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

Мета: розвинути навички аналізу зовнішньополітичної стратегії та прогнозування дій країн-агресорів на міжнародній арені.

1. Аналіз концептуальних основ зовнішньої політики та національних інтересів
2. Дослідження відносин з великими державами та регіональними союзниками
3. Оцінка участі у багатосторонніх організаціях та міжнародних договорах
4. Вивчення конфліктних зон та використання проксі-сил

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5. ЕКОНОМІЧНА СТРУКТУРА ТА ФІНАНСОВА СИСТЕМА

Мета: набутти практичних навичок оцінки економічного потенціалу та фінансових вразливостей країн-агресорів.

1. Аналіз галузевої структури економіки та ключових секторів
2. Дослідження енергетичного комплексу як інструменту зовнішньої політики
3. Оцінка фінансової системи та її міжнародних зв'язків
4. Вивчення впливу санкційного тиску та адаптаційних механізмів

ВІЙСЬКОВО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМПЛЕКС ТА ОБОРОННА ПРОМИСЛОВІСТЬ

Мета: сформувати компетентності з аналізу воєнно-промислового потенціалу та його впливу на військові можливості.

1. Дослідження структури воєнно-промислового комплексу та провідних підприємств
2. Аналіз науково-технічного потенціалу у сфері озброєнь
3. Оцінка експорту зброї та військово-технічного співробітництва
4. Виявлення вразливостей оборонної промисловості

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6. ЗБРОЙНІ СИЛИ ТА ВІЙСЬКОВА ДОКТРИНА

Мета: опанувати методи аналізу військового потенціалу та стратегії застосування збройних сил.

1. Аналіз структури та організації збройних сил
2. Дослідження військової доктрини та стратегії застосування сили
3. Оцінка ядерного потенціалу та стратегічних сил стримування
4. Вивчення звичайних збройних сил та їх бойових можливостей

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7. СПЕЦСЛУЖБИ ТА СИЛОВІ СТРУКТУРИ

Мета: набутти навичок аналізу діяльності спецслужб та силових структур у контексті загроз національній безпеці.

1. Дослідження системи спецслужб та їх функціонального розподілу
2. Аналіз зовнішньої розвідки та контррозвідувальної діяльності
3. Оцінка внутрішніх силових структур та їх повноважень
4. Вивчення методів роботи з агентурою та вербування

ГІБРИДНІ ЗАГРОЗИ ТА НЕТРАДИЦІЙНІ МЕТОДИ ВЕДЕННЯ ВІЙНИ

Мета: сформувати практичні навички ідентифікації та протидії гібридним загрозам.

1. Аналіз концепції гібридної війни та її практичного застосування
2. Дослідження інформаційно-психологічних операцій та дезінформації
3. Оцінка кібератак та цифрових загроз
4. Вивчення економічного тиску та енергетичного шантажування

5. Самостійна робота

Метою виконання самостійної роботи є поглиблене вивчення специфічних аспектів країн-агресорів, розвиток навичок самостійного аналізу безпекової інформації та формування професійних компетентностей для роботи в системі національної безпеки.

Завдання для самостійної роботи:

1. Аналітична довідка (обсяг 3-4 сторінки). Підготувати аналітичну довідку про один із регіонів країн-агресорів з точки зору його стратегічного значення, економічного потенціалу та можливих сепаратистських тенденцій. Довідка повинна містити оцінку загроз та можливостей для України.

2. Порівняльний аналіз (обсяг 2-3 сторінки). Провести порівняльний аналіз військових доктрин країн-агресорів та України, виявити основні відмінності у підходах до національної оборони та стратегічного планування.

3. Хронологічна таблиця. Скласти хронологічну таблицю основних агресивних дій країн-агресорів за останні 15 років з коротким аналізом мотивів, методів та наслідків кожної операції.

4. Інформаційний моніторинг. Провести моніторинг офіційних заяв вищого керівництва країн-агресорів за останній місяць, виявити ключові тенденції в риторичі та можливі сигнали про зміну політики.

5. Економічний аналіз (обсяг 2-3 сторінки). Проаналізувати вплив міжнародних санкцій на ключові галузі економіки країн-агресорів та оцінити ефективність санкційної політики.

Вимоги до виконання самостійної роботи:

Обсяг роботи: 10-12 сторінок друкованого тексту.

Оформлення: шрифт Times New Roman, розмір 14, міжрядковий інтервал 1,5, поля: ліве - 3 см, праве - 1,5 см, верхнє і нижнє - 2 см

Джерела інформації: не менше 8 актуальних джерел, включаючи офіційні документи, аналітичні матеріали та наукові публікації

Термін виконання: протягом семестру з поетапною здачею окремих завдань

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Повнота та глибина аналізу (0-35 балів)

- всебічність розгляду проблеми

- використання різних методів аналізу
- обґрунтованість висновків

Актуальність та достовірність інформації (0-25 балів)

- використання свіжих та перевірених джерел
- критичне ставлення до інформації
- посилення на первинні джерела

Аналітичні навички (0-20 балів)

- здатність виявляти причинно-наслідкові зв'язки
- прогнозування можливих сценаріїв
- формулювання практичних рекомендацій

Якість оформлення та презентації (0-15 балів)

- дотримання вимог до оформлення
- логічність структури роботи
- якість графічних матеріалів

Самостійність виконання (0-5 балів)

- оригінальність підходу
- відсутність плагіату
- творчий елемент у роботі

Максимальна оцінка за самостійну роботу - 100 балів.

Рекомендовані джерела для самостійної роботи:

Офіційні документи та заяви керівництва країн-агресорів

Аналітичні матеріали провідних міжнародних think tanks

Звіти міжнародних організацій з безпеки

Наукові публікації з геополітики та міжнародних відносин

Спеціалізовані безпекові видання та бюлетені

Актуальні матеріали українських аналітичних центрів

6. Тренінг з дисципліни

Мета: формування практичних навичок ідентифікації гібридних загроз, розробки комплексних заходів протидії та координації дій різних відомств у кризових ситуаціях.

БЛОК 1. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ГІБРИДНИХ ЗАГРОЗ (3 години)

Етап 1.1. Ідентифікація та класифікація загроз (1,5 години)

Варіант виконання А: Кейс-метод Студенти отримують 4 різні кейси реальних гібридних операцій і аналізують їх компоненти.

Кейс 1: Інформаційна операція під час виборів

Кейс 2: Кібератака на енергетичну інфраструктуру

Кейс 3: Економічне шантажування через енергоресурси

Кейс 4: Підбивна діяльність через етнічні меншини

Варіант виконання Б: Симуляція в реальному часі Викладач поступово "вводить" інформацію про розгортання гібридної операції, студенти в режимі реального часу класифікують загрози та оцінюють їх рівень.

Етап 1.2. Оцінка вразливостей та ризиків (1,5 години)

Варіант виконання А: Матричний аналіз. Групи заповнюють матрицю "Загроза × Сфера впливу × Ймовірність × Наслідки" для різних секторів:

- Група 1: Кібербезпека та критична інфраструктура
- Група 2: Інформаційний простір та медіа

- Група 3: Економіка та фінансова система
- Група 4: Соціальна сфера та громадянське суспільство

Варіант виконання Б: Картування загроз. Студенти створюють візуальні карти загроз для різних регіонів України з урахуванням їх специфічних вразливостей.

БЛОК 2. РОЗРОБКА СТРАТЕГІЇ ПРОТИДІЇ ТА ПРАКТИЧНА СИМУЛЯЦІЯ (3 години)

Етап 2.1. Розробка комплексної стратегії протидії (2 години)

Варіант виконання А: Рольова гра "Засідання РНБО" Студенти виконують ролі представників різних відомств:

- Секретар РНБО (модератор)
- Представник СБУ
- Представник розвідки
- Представник МВС
- Представник Мінцифри
- Представник Міністерства енергетики
- Представник Генштабу

Варіант виконання Б: Проектні команди Формуються 3 проектні команди, кожна розробляє стратегію для різних сценаріїв:

- Команда 1: Превентивні заходи
- Команда 2: Оперативне реагування
- Команда 3: Відновлення після атаки

Етап 2.2. Практична симуляція кризової ситуації (1 година)

Варіант виконання А: "Воєнний штаб" Всі учасники об'єднуються в єдиний штаб і відпрацьовують координацію дій під час масштабної гібридної атаки з елементами часового тиску.

Варіант виконання Б: "Паралельні штаби" Формуються два конкуруючі штаби, які паралельно розробляють рішення для однієї ситуації, після чого порівнюють результати.

Сценарій для відпрацювання:

Сценарій 1: "Багатовекторна атака"

Країна-агресор одночасно:

- Проводить кібератаки на банківську систему
- Розгортає дезінформаційну кампанію в соцмережах
- Створює штучний дефіцит енергоресурсів
- Активізує підривну діяльність у прикордонних регіонах

Сценарій 2: "Ескалація напруженості"

Поступове наростання гібридних загроз:

- День 1: Інформаційні провокації
- День 3: Кібератаки на державні сайти
- День 7: Економічний тиск
- День 10: Фізичні провокації на кордоні

Сценарій 3: "Використання внутрішніх протиріч"

Експлуатація існуючих соціальних напружень:

- Розпалювання міжконфесійних конфліктів
- Використання мовного питання
- Експлуатація економічних труднощів
- Дискредитація влади через корупційні скандали

Критерії оцінювання тренінгу:

1. Системність аналізу (0-35 балів)
 - Комплексність розгляду загроз
 - Розуміння взаємозв'язків
2. Практичність рішень (0-40 балів)
 - Реалістичність заходів
 - Врахування ресурсних обмежень
3. Координація та адаптивність (0-25 балів)
 - Ефективність командної роботи
 - Швидкість реагування

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

В процесі вивчення дисципліни «Оперативне країнознавство країн-агресорів» використовуються методи оцінювання навчальної роботи студента:

- поточне тестування та опитування;
- підсумкове оцінювання по кожному модулю;
- оцінювання виконання самостійної роботи;
- оцінювання виконання тренінгу;
- екзамен.

8. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

У процесі вивчення дисципліни «Оперативне країнознавство країн-агресорів» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування, тестування; презентації результатів виконаних завдань; результати модульного контролю; оцінювання результатів самостійної роботи; інші види індивідуальних і групових завдань; екзамен.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування тощо) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Оперативне країнознавство країн-агресорів» визначається як середньозважена величина в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4
20%	20%	5%	15%	40%

Поточне оцінювання (визначається як середнє арифметичне за теми 1-13)	Модульний контроль (2 теоретичні питання по 30 балів та 20 тестів по 2 бали кожен)	Тренінг (відповідно до розписаних критеріїв)	Самостійна робота (відповідно до розписаних критеріїв)	Екзамен (2 теоретичні питання по 30 балів та 20 тестів по 2 бали кожен)
---	--	--	--	---

Форми і критерії оцінювання

При оцінюванні роботи студента при складанні форм контролю за кожен компонент виставляється оцінка у діапазоні 1-100 балів з наступною інтерпретацією:

Поточне оцінювання під час заняття:

90-100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань.

75-89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

65-74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

60-64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

1-59 балів – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичних питань.

Модульний контроль 1 (20%):

20 тестів, правильна відповідь на кожен із яких оцінюється у 2 бали.

Модульний контроль 2 :

Структура модульного контролю:

- **2 теоретичні питання** (по 30 балів кожне = 60 балів)
- **20 тестів** (по 2 бали = 40 балів)

Критерії оцінювання теоретичних питань.

25–30 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, тестових та практичних завдань.

15–24 бали – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

5–14 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

1-4 бали – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання тестів (40 балів):

2 бали – правильна відповідь на тест **0 балів** – неправильна відповідь.

Тренінг (5%):

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його використовує під час виконання завдань тренінгу, виявляє творчий підхід до виконання завдань.

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при виконанні окремих завдань тренінгу не вистачає достатньої глибини та аргументації його використання, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки, загалом виявляє творчий підхід до виконання завдань.

65–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та загалом його використовує при виконанні завдань тренінгу, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому суттєві неточності та помилки, в окремих моментах виявляє творчий підхід до виконання завдань.

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його використовує, недостатньо розкриває зміст завдань тренінгу, допускаючи при цьому суттєві неточності, не виявляє творчого підходу до виконання завдань.

1-59 – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст завдань тренінгу, не бере участі у колективних завданнях під час проведення тренінгу.

Активність під час тренінгу:

Оцінюється у діапазоні від 1 до 10 балів, де 1 бал – найнижча активність (студент практично не виявляє інтересу до завдань тренінгу), 10 балів – найвища активність (студент активно залучений у виконання завдань тренінгу, виявляє творчу ініціативу, ґрунтовне знання навчального матеріалу).

Самостійна робота (15%):

90–100 балів – зміст самостійної роботи повністю відповідає встановленим вимогам, містить елементи самостійного дослідження, свідчить про високий рівень опанування навчального матеріалу, студент на високому рівні виявляє творчий підхід до виконання завдань.

75–89 балів – зміст самостійної роботи в основному відповідає встановленим вимогам, можуть бути несуттєві недопрацювання за окремими завданнями, свідчить про належний рівень опанування навчального матеріалу, студент належно виявляє творчий підхід до виконання завдань.

60–74 балів – поставлені завдання виконані на недостатньому рівні; наведені авторські напрацювання є загальними і слабо обґрунтованими, свідчать про недостатній рівень опанування навчального матеріалу; студент припускається значних помилок у виконанні завдань, в окремих моментах виявляє творчий підхід до виконання завдань.

1-59 балів – завдання практично не виконані; відсутні авторські напрацювання; грубі помилки у вирішенні завдань роботи, що свідчать про низький рівень опанування навчального матеріалу; студент не виявляє творчого підходу до виконання завдань.

Екзамен (40%) – вид підсумкового контролю, при якому засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу оцінюється за виконанні

студентом завдання. Екзаменаційний білет складається із:

Структура екзаменаційного білета:

- **2 теоретичні питання** (по 30 балів = 60 балів)
- **20 тестів** (по 2 бали = 40 балів)

Критерії оцінювання теоретичних питань.

25–30 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, тестових та практичних завдань.

15–24 бали – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

5–14 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

1-4 бали – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань.

2 бали – правильна відповідь на тест **0 балів** – неправильна відповідь.

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ п/п	Найменування	Номер теми
1	Технічне забезпечення: мультимедійний проектор, ноутбук, проекційний екран	1-13
2	Базове програмне забезпечення: ОС Windows. Стандартне програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office (Word, Excel, PowerPoint, Microsoft Visio). Телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Google Chrome, Viber тощо).	1-13
3	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності).	1-13
4	Комунікаційне програмне забезпечення Zoom для проведення занять в режимі on-line (за необхідності).	1-13

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Офіційний сайт Європейського Союзу. URL: https://europa.eu/european-union/index_en
2. Офіційний сайт НАТО. URL: <http://www.nato.int/cps/uk/natolive/index.htm>
3. Щодо відносин України і Організації Північно-Атлантичного Договору (НАТО): Закон України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/612-14>
4. Про Основні напрями зовнішньої політики України: Закон України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3360-12>
5. Касинець С.І. Економічна система як складова конституційного ладу

держави: теоретико-правовий аналіз. Аналітично-порівняльне правознавство. 2025. №1. С. 944-948.

6. Яременко О.І., Страхніцький Я.О. Теоретико-методичні основи забезпечення системи захисту критичної інфраструктури держави. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2022. № 1. С. 151-163.

7. Швець К.А. Світові моделі управління постконфліктними територіями. Досвід для України. *Політичне життя*. 2022. № 2. С. 61-69.

8. Турчак Д.В. Особливості застосування механізмів відновлення та розвитку територій відповідно до функціональних типів. *Територіальний розвиток та регіональна економіка*. 2023. Вип. 6. С. 10-15.

9. Кіссінджер Г. Дипломатія. Київ: Вид. КМ БУКС. 2020. 864 с

10. Бутиріна, М., Бахметьєва, А., Гудошник, О., Кирилова, О. та Хотюн, Л. Медіанаративи (колективна монографія), Ліра, Дніпро. 2022. 116 с

11. Лизанчук, В. В. (Ред.). Телевізійна та радіокомунікація: історія, теорія, новітні практики: Підручник. ЛНУ імені Івана Франка, Львів, 2021. 420 с.

12. Соломін, Є. О. Україноцентризм і пропаганда: реалії регіонального телемовлення Луганщини. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: журналістика*. 2021. Вип. 1. № 2. С. 33–39.

13. Україна, Індекс антикорупційної політики в оборонному секторі. TransparencyInternational. URL: <http://government.defenceindex.org/countries/Ukraine>

14. Про схвалення Стратегії розвитку оборонно-промислового комплексу України на період до 2028 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/442-2018-%D1%8>

15. Ситник Г.П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади): підручник. К.: НАДУ, 2012. 544 с.

16. Шевченко О. А. Еволюція стратегій національної безпеки України протягом років незалежності крізь призму забезпечення економічної безпеки держави. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право, 2021. Т. 65. С. 152-159